

Snelle respons voor het vergemakkelijken van de oriëntatie en de arbeidsmarktintegratie van Oekraïense vluchtelingen in Vlaanderen

Beyond the Horizon - Beleidsnota ¹

7 april 2022

Fatih Yilmaz², Samet Coban³

Oekraïense vluchtelingen aangekomen in België (Source: [Belga](#))

1. Achtergrond

De Russische invasie in Oekraïne heeft de alarmbel doen rinkelen voor de buurlanden en Europa, waardoor een onverwachte grootschalige vluchtelingenstroom uit Oekraïne op gang is gekomen. Dit is de tweede massale stroom naar Europa na de Syrische vluchtelingencrisis van 2015 in deze eeuw, en naar schatting de grootste na WO2.

Volgens de [UNHCR](#) is het aantal vluchtelingen dat de Europese landen is binnengekomen in slechts 6 weken na het begin van de invasie al de 4,3 miljoen gepasseerd, waarvan 90% vrouwen en kinderen. 12 miljoen mensen zijn getroffen door de conflictsituatie en 6,6 miljoen zijn in eigen land ontheemd, en nog veel meer mensen zullen ontheemd raken naarmate het conflict voortduurt.

1.1 Europese snelle respons op de Oekraïense vluchtelingen

In reactie op de situatie heeft de Europese Unie voor het eerst haar [richtlijn tijdelijke bescherming](#) in werking gesteld om vluchtelingen onmiddellijke, tijdelijke bescherming te bieden, waarbij de begunstigen onmiddellijk toegang krijgen tot onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg, alsook tot het recht om te werken. De EU en de lidstaten hebben hun grenzen opengesteld voor de ontheemden die de oorlog ontvluchten, en hebben aldus blijk gegeven van grote solidariteit om in de behoeften van

¹ This policy brief is financed by the European Union Asylum, Migration and Integration Funds (AMIF) and European Social Funds (ESF) Flanders.

² Onderzoeker bij Beyond the Horizon vzw, Project Manager All-in-one 4 HER (ESF) and Supermentor (ESF)

³ Onderzoeker bij Beyond the Horizon vzw, Project Manager ORIENT8 (AMIF)

de ontheemden uit Oekraïne te voorzien. De Commissie heeft haar [operationele richtsnoeren](#) uiteengezet voor de zeer aanzienlijke steun die de EU beschikbaar stelt om mensen te helpen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten, alsook de EU-landen die hen opvangen.

De Commissie publiceerde ook [informatie voor mensen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten](#), om hen te informeren over hun rechten. De onmiddellijke huisvesting wordt verstrekt door de autoriteiten of door de civiele maatschappij. De nationale overheden staan nu voor de enorme uitdaging om deze toegang te verwezenlijken.

1.2 Eerste Belgische respons op de Oekraïense vluchtelingen

België heeft zijn voordeel gedaan met ervaren instellingen en een levendig maatschappelijk middenveld en heeft snel gereageerd op de huidige situatie. Een humanitaire crisis van deze omvang heeft echter zijn eigen problemen. Ambtenaren schatten dat België gedurende de oorlog ongeveer 120.000 Oekraïense vluchtelingen zal opvangen. Om een vergelijking te maken en de omvang van het probleem beter te begrijpen: volgens de [cijfers](#) van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) hebben in 2021 25.971 personen van over de hele wereld een aanvraag voor internationale bescherming ingediend in België. En dit komt overeen met een stijging van 53,6% in vergelijking met 2020 (16.910). Tussen 24 februari 2022 (de datum waarop de oorlog uitbrak) en 5 april 2022 waren er 28.590 personen die alleen al uit Oekraïne tijdelijke bescherming kregen. 90% van de Oekraïense vluchtelingen zijn vrouwen en kinderen. De Belgische autoriteiten hebben van bij het begin een aparte in-processing pijplijn opgezet voor de Oekraïense vluchtelingen. En wanneer nodig hebben ze de capaciteit opgeschaald.

De meest veeleisende taak is het vinden van een onmiddellijk onderdak voor deze mensen, een verantwoordelijkheid die gedeeld wordt door alle lagen van de staat en de burgers. Met dit doel voor ogen;

- De Vlaamse regering streeft er samen met de lokale overheden naar om tegen eind maart 18.000 opvangplaatsen te realiseren. Daarnaast overweegt de regering 15 nooddorpen te bouwen om aan de vraag van 120.000 mogelijke Oekraïense vluchtelingen te voldoen. Een van de nooddorpen zal worden geopend in Mechelen, een van de gemeenten die het project ORIENT8 uitvoert, met een initiële capaciteit van 600 mensen die kan worden uitgebreid tot 1000, indien nodig,
- Het Vlaams Parlement heeft de kwaliteitsnormen in het huurregime tijdelijk versoepeld, leegstaande sociale ruimtes die geschikt zijn voor collectieve huisvesting (zoals kloosters en ziekenhuizen) toegewezen en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) belast met de voorbereiding van mobiele wooneenheden,
- De Vlaamse regering stelde 1.000 euro per opvangplaats ter beschikking van steden en gemeenten en nog eens 400 euro per opvangplaats van particulieren (meer dan 6.000 Vlamingen meldden zich vrijwillig aan als kandidaat-gastgezinnen),
- Een screeningprocedure ontwikkeld voor gezinnen die Oekraïense vluchtelingen willen opvangen.

Parallel met de belangrijkste inspanning (huisvesting) worden tegelijkertijd verscheidene andere maatregelen genomen;

- De Vlaamse autoriteiten zorgden voor preventieve gezondheidsmaatregelen voor de vluchtelingen zoals screening op/vaccinatie tegen tuberculose, COVID-19, mazelen, bof, rodehond (MBR) en difterie, tetanus en pertussis,
- Give a Day, de grootste vrijwilligerswerkbank in België, lanceerde een online platform voor mensen die Oekraïners willen helpen,

- 45% belastingaftrek voorzien voor de giften hoger dan €40 voor geselecteerde hulporganisaties (Consortium 12 12, in samenwerking met het Vlaamse Rode Kruis) die Oekraïense vluchtelingen helpen.
- Automatische toekenning van een toelage voor levensonderhoud (leefloon) bij inschrijving wordt op federaal niveau besproken.

Maatregelen in verband met sociale oriëntatie;

- Het Agentschap Integratie en Inburgering organiseerde online-infosessies in het Oekraïens over een verblijf in Vlaanderen,
- Het Vlaamse ministerie van Onderwijs overweegt om naast de bestaande scholen nieuwe scholen te openen in de nooddorpen, zowel om hen Nederlands te leren als om kinderen ononderbroken onderwijs te laten volgen.

Maatregelen in verband met de integratie op de arbeidsmarkt;

- De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) staat in voor de integratie van Oekraïense vluchtelingen op de arbeidsmarkt. Het richt zich op bijkomende taalopleidingen en begeleiding van deze mensen. Het zal geschikte jobs voor Oekraïense vluchtelingen filteren en taggen (#werkplekvrij). Vanaf 5 april 2022 staan er 2589 jobs op de VDAB-portaalsite,
- Hoewel de momenteel beschikbare jobs meestal tijdelijk zijn, zijn ze toch een optie voor de Oekraïense vluchtelingen.
- Anderzijds zullen Oekraïense vluchtelingen [volgens](#) Vlaams minister van Werk Hilde Crevits het tekort aan talent op de Vlaamse arbeidsmarkt niet oplossen. Zij zullen vooral tijdelijke functies krijgen.

3. Uitdagingen voor de oriëntatie en de arbeidsmarkt integratie van Oekraïense vluchtelingen

Het ongekende en dringende karakter van zo'n grote stroom stelt de nationale, regionale en lokale overheden voor heel wat uitdagingen. Hoewel de Syrische vluchtelingen crisis van 2014-15 een grote ervaring was, bleek uit de beginperiode van een maand dat België en Vlaanderen niet klaar waren voor de opvang van een dergelijke grote stroom met bijna geen voorbereidingstijd. Maatschappelijke organisaties en vrijwilligers probeerden de leemte op te vullen en toonden grote solidariteit in Vlaanderen, België.

3.1 Uitdagingen voor vroegtijdige integratie (oriëntatie)

Oriëntatie op de nieuwe gemeenschap is een belangrijke fase in de eerste fasen van de integratie. Oriëntatie betekent eenvoudigweg "met iets vertrouwd raken". Met maatschappelijke oriëntatie bedoelen we de introductie van de rollen, rechten en verantwoordelijkheden die de nieuwkomer in de gastgemeenschap zou kunnen/moeten spelen en op zich nemen. Het stabiliseren van het leven door te voorzien in de dringende behoeften, zoals huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, is hoofdzakelijk het initiële doel van de oriëntatie van nieuwkomers.

De huidige situatie waarin Oekraïense vluchtelingen zich bevinden, vormt een bijzondere uitdaging;

- De overgrote meerderheid van de Oekraïense vluchtelingen (90%) bestaat uit vrouwen en kinderen. Het achterlaten van echtgenoten/partners en familieleden in het oorlogvoerende Oekraïne en het dragen van de verantwoordelijkheid voor de rest van het gezin brengen een extra last met zich mee voor de vrouwen/moeders in een reeds zeer gespannen situatie.
- Tot op zekere hoogte is er in Oekraïne nog steeds sprake van een "mist van oorlog". Voorlopig kan niemand voorspellen wat de uitkomst van de oorlog zal zijn, wanneer of hoe die zal eindigen. Deze onzekerheid houdt de nieuwkomers voortdurend in het ongewisse en

het is mogelijk dat zij de situatie waarin zij zich bevinden niet aanvaarden, waardoor zij uiteindelijk niet in staat zijn hun ware potentieel te benutten om zich aan hun nieuwe leven aan te passen.

- De psychologische situatie en het trauma als gevolg van de oorlog en de "weg" zijn moeilijk te verwerken.
- De taalbarrière is voor iedere nieuwkomer een belangrijk obstakel dat overwonnen moet worden. Maar voor Oekraïense vluchtelingen is dit een bijzondere uitdaging omdat Oekraïne tot voor kort niet tot de landen behoorde die "vluchtelingen exporteren". Het Oekraïens behoorde dus niet tot de talen die integratiebureaus en andere betrokkenen aanboden.
- Gewone vluchtelingen hebben enige tijd om hun "reis" te organiseren en zich voor te bereiden op het leven dat hen wacht. Voor Oekraïense nieuwkomers gebeurde bijna alles plotseling.

3.2 Uitdagingen voor de arbeidsmarktintegratie

Arbeidsmarktintegratie van nieuwkomers omvat alle inspanningen voor het proces van het opbouwen van een duurzaam traject naar werkgelegenheid, het vinden van een baan en het integreren op de werkplek in het gastland.

Een betere en vroegtijdige oriëntatie heeft ook een positief effect op de integratie van nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Het stabiliseren van de levensomstandigheden in het gastland door te voorzien in meer dringende behoeften, zoals huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs, is meestal een eerste vereiste voor nieuwkomers om te kunnen overgaan tot de volgende stap van integratie, namelijk de arbeidsmarkt.

Werkgelegenheid is een belangrijke dimensie van integratie. Veel nieuwkomers voegen zich bij familie en vrienden in de EU-landen, wat betekent dat netwerken een belangrijke rol kunnen spelen bij de ondersteuning van de integratie op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn optimistisch over de opvangcapaciteit van de nationale arbeidsmarkten, terwijl tekorten aan arbeidskrachten in de particuliere sector voor sommigen kansen op een snelle toegang tot werk kunnen bieden. Het is echter waarschijnlijk dat velen problemen zullen ondervinden bij het betreden van de arbeidsmarkt.

Op basis van de eerste gesprekken met de maatschappelijke organisaties, beoefenaren en de Oekraïense vluchtelingen en gezien het All-in-one 4HER-[onderzoek](#) "Arbeidsmarktintegratie-uitdagingen van hoogopgeleide vluchtelingen in Vlaanderen", kunnen de uitdagingen voor de Oekraïense vluchtelingen, naast de oriëntatie-uitdagingen, als volgt worden samengevat.

- Hoewel Oekraïense vluchtelingen in België automatisch een werkvergunning krijgen, kunnen de vaagheid van de situatie en het statuut van beperkte tijdelijke bescherming de beslissingen en de motivatie van de nieuwkomers om in het gastland een plan op middellange/ lange termijn op te stellen, beperken/beïnvloeden.
- Aangezien veel vluchtelingen zich in een vergelijkbare situatie bevinden, kan het Oekraïense nieuwkomers in het gastland ontbreken aan informatie en begeleiding op hun niveau over de arbeidsmarktvoorwaarden en -mogelijkheden.
- De taalbarrière vormt de grootste uitdaging voor nieuwkomers met beperkte taalkennis. Hoewel het merendeel van de generatie jonger dan 35 jaar de Engelse taal beheerst om te kunnen communiceren, heeft de oudere generatie slechts een zeer beperkt percentage van de nieuwkomers die de taal beheersen. Degenen die het Engels beheersen, zouden meer kans hebben op een snelle baan, gezien de behoefte aan talent in verschillende sectoren.
- Erkenning en vertaling van vaardigheden en kwalificaties is een andere uitdaging voor nieuwkomers. Gezien de procedures en wachtlijsten zal het minstens maanden duren om de processen te voltooien. Dit kan leiden tot problemen in verband met het niet op elkaar afstemmen van vaardigheden en kan de kans vergroten dat hoogopgeleiden overgekwalificeerd aan de slag gaan.

- De Belgische arbeidsmarkt heeft zijn eigen manier en cultuur, en de nieuwkomers moeten zich aanpassen aan de nieuwe omgeving. In dit verband zouden Oekraïense vluchtelingen steun en begeleiding nodig hebben voor oriëntatie.
- Aangezien de meeste vluchtelingen vrouwen en kinderen zijn, hebben de vrouwen de verantwoordelijkheid voor de kinderopvang en zouden zij kinderopvangsteun nodig hebben om te kunnen werken.

4. Modellen voor het vergemakkelijken van oriëntatie en integratie op de arbeidsmarkt

In deze beleidsnota stellen wij twee modellen voor om (1) de vroegtijdige integratie (oriëntatie) en (2) de integratie op de arbeidsmarkt van pas aangekomen Oekraïense vluchtelingen te vergemakkelijken en te versnellen.

4.1 Vroegtijdige integratie (oriëntatie) van Oekraïense nieuwkomers in de Vlaamse samenleving (ORIENT8-model)

Korte uitleg

Naam	 Nieuwkomers oriënteren door slim sociaal mentorschap (ORIENT8)
Doel	De sociale oriëntatie van nieuwkomers te verbeteren, uitwisselingen tussen nieuwkomers en gastsamenlevingen te bevorderen en de transnationale samenwerking en kennis tussen beroepsbeoefenaars te verbeteren.
Doelgroep	De primaire doelgroep van ORIENT8 zijn nieuwkomers (minder dan 5 jaar) uit derde landen (TCN). De secundaire doelgroep zijn de leden van de lokale gemeenschappen die geacht worden om te gaan met nieuwkomers. Op lange termijn behoren de beroepsbeoefenaars tot de begunstigden die gebruik zullen maken van het mentorprogramma en de instrumenten.
Outputs	Het belangrijkste resultaat van ORIENT8 is een "effectief, efficiënt en duurzaam" sociaal mentorprogramma . Aan de hand van initiële richtlijnen voor sociale mentorprogramma's voor nieuwkomers hebben we een volwaardig mentorprogramma geformaliseerd dat alle mentorstappen omvat (rekrutering, selectie, matching, mentoring, afsluiting) en dat speciaal op de behoeften van nieuwkomers is afgestemd. Ter ondersteuning van het mentorprogramma ontwikkelen we ook een aantal deliverables, onder andere; (1) Matchingcriteria, (2) Eerste richtlijnen voor sociale mentorprogramma's voor nieuwkomers, (3) Slimme matchingtool, (4) Welkom Applicatie
Website	http://orient8.eu
Uitleg	Orientate Newcomers by Smart Social Mentoring (ORIENT8) is een slim sociaal mentorprogramma dat wordt ondersteund door slimme digitale instrumenten en op maat gemaakte activiteiten. Het koppelt nieuwaangekomen migranten van derde landen (Derdelanders - TCN's of nieuwkomers) aan vrijwillige leden van de lokale gemeenschap om hen te helpen de moeilijkheden in het dagelijkse leven in de vroege stadia van hun integratieproces te overwinnen door middel van een vrijwillige mentorrelatie die vier tot zes maanden duurt. ORIENT8 is opgezet als een integratieproject in een vroeg stadium en heeft tot doel de sociale oriëntatie van nieuwkomers te verbeteren, uitwisselingen tussen nieuwkomers en gastsamenlevingen te bevorderen en de transnationale samenwerking en kennis onder beoefenaars te verbeteren. ORIENT8 is in 2021 van start gegaan en zal 24 maanden duren.

ORIENT8 heeft financiering ontvangen uit het Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) van de Europese Unie. Beyond the Horizon ISSG, KU Leuven, Stad Mechelen (België), Gemeente Nikaia - Rentis (Athene/Griekenland), Sala Kommun (Zweden) werken samen in het project.

Ter ondersteuning van het mentorprogramma ontwikkelen we ook een aantal deliverables, onder andere;

- [Eerste richtlijnen voor sociale mentorprogramma's voor nieuwkomers](#): Eerste richtlijnen is bedoeld voor dienstverleners die een sociaal mentorprogramma gericht op anderstalige nieuwkomers willen opzetten. We beschrijven gangbare praktijken en geven aanbevelingen voor elke stap van het mentorproces (rekrutering, selectie, matching, mentoring, afsluiting).
- [Smart Matching Tool](#): Op basis van de matchingcriteria wordt door BtH/Clarusway DE een digitale matchingtool (met behulp van Kunstmatige Intelligentie) ontwikkeld, die door de uitvoerende partners wordt getest om de matching van mentoren en nieuwkomers te registreren en te begeleiden. Smart Matching Tool (SMT) is een Machine Learning-applicatie. Met de Smart Matching Tool willen we de best mogelijke match maken tussen mentoren en mentees door gebruik te maken van alle beschikbare gegevens en de stilzwijgende kennis die inherent verborgen zit in de gegevens.
- [Welkom Applicatie](#): Een van de belangrijkste resultaten van het ORIENT8 project is een mobiele applicatie die dient als een one-stop-shop om alle nuttige informatie, links over het publiek en plaatsen voor de nieuwkomers in het gedefinieerde toepassingsgebied te brengen, die gemakkelijker toegankelijk en te gebruiken zal zijn op mobiele iOS en Android smartphones. Welkom Applicatie heeft als doel om nieuwkomers bewuster te maken van de nieuwe lokale omgeving.
- Er wordt ook een **evaluatiekader** voor het programma ontwikkeld.

Wat we bieden

ORIENT8 zou een bijdrage kunnen leveren aan de oriëntatiebehoeften van nieuwaaangekomen Oekraïners in Europa. Het biedt praktische instrumenten voor de integratie van nieuwkomers in de gastsamenleving in een vroeg stadium, die voorlopig in drie verschillende gemeenten worden getest en binnenkort op de huidige situatie kunnen worden toegepast.

Een van de beste manieren om nieuwkomers wegwijs te maken in de gastsamenleving kan mentorschap zijn. Wat de meeste landen hebben gedaan om de crisis het hoofd te bieden, is de Oekraïense vluchtelingen onderdak verschaffen via vrijwilligers. Deze relatie kan met minimale inspanningen worden uitgebreid tot vrijwillige mentoring, op voorwaarde dat de nodige instrumenten al voorhanden zijn. Momenteel bevinden de toepassingen die sociaal mentorschap in ORIENT8 ondersteunen, zich in de test- en proeffase. Maar tegen het einde van 2022 zullen ze hopelijk rijp genoeg zijn om de gemeenschap te dienen.

In lijn met het projectplan ondersteunt Welkom Applicatie Engels en drie andere lokale talen (Nederlands, Grieks en Zweeds). Een aantal vrijwilligers/stagiaires is echter bezig met het proeflezen van machinaal vertaalde inhoud, waardoor de Welkom Applicatie ook zal werken in het Arabisch, Frans, Spaans, Russisch en Turks. Met de steun van vrijwilligers kunnen we ook Oekraïens aan de portfolio toevoegen. Als snelle oplossing kunnen we ook gebruik maken van machinaal vertaalde inhoud zonder proeflezen, wat een variërende mate van vertaalnauwkeurigheid biedt, afhankelijk van de getrainde modellen die worden gebruikt.

What we nodig hebben

- Betere coördinatie tussen belanghebbenden, met name tussen praktijkmensen (gemeenten, overheidsorganisaties die oplossingen voor de crisis moeten aanreiken, mentororganisaties, ngo's die in de social-profitsector werkzaam zijn en IT-bedrijven die "out of the box"-ideeën kunnen aandragen), met inbegrip van initiatieven en consortia die aan integratie werken, om manieren te vinden om de huidige crisis aan te pakken,
- Orkestratie van de inspanningen via beleid en permanent overleg,
- Meer vrijwillige steun van zowel individuen als organisaties,
- Steun voor de projecten die oplossingen kunnen bieden voor schaalvergroting,
- Optimaal gebruik maken van de nieuwste technologie, waaronder AI-oplossingen.

4.2 Versnelde integratie van hoogopgeleide Oekraïense vluchtelingen op de arbeidsmarkt (All-in-one4HER-model)

Korte uitleg

<p>Naam</p>	 <p>Versnelde integratie van hoogopgeleide nieuwkomers (vluchtelingen en anderstaligen) op de Vlaamse arbeidsmarkt</p>
<p>Doel</p>	<p>Verbetering en versnelling van het arbeidsmarktintegratieproces van hoogopgeleide nieuwkomers door te informeren en te verbinden</p>
<p>Doelgroep</p>	<p>Vluchtelingen en nieuwkomers met een hoger opleidingsniveau (HER en HOA)</p>
<p>Outputs</p>	<p>Een model voor versnelde integratie met inbegrip van: (1) digitaal platform, (2) mobiele applicatie, (3) handboek</p>
<p>Website</p>	<p>https://www.all-in-one4her.eu</p>
<p>Uitleg</p>	<p>Het door ESF Vlaanderen gefinancierde project "All-in-one 4HER" ontwikkelde en testte een model om de integratie van hoogopgeleide nieuwkomers op de arbeidsmarkt te versnellen. Dit model kan worden gebruikt door nieuwkomers zelf, maar ook door organisaties die betrokken zijn bij integratie en werkgevers.</p> <p>Uit het projectonderzoek blijkt dat hoogopgeleide nieuwkomers in de eerste fasen van hun aankomst behoefte hebben aan meer gerichte en noodzakelijke informatie en begeleiding op hun niveau, zodat zij kunnen beslissen hoe zij hun achtergrond en competenties in het nieuwe gastland kunnen inzetten.</p> <p>Het model is gebaseerd op (1) het INFORMEREN van nieuwkomers (zo snel mogelijk) in verschillende talen (Engels, Nederlands, Arabisch) over de te nemen stappen voor integratie op basis van een routekaart en beschikbare sectorspecifieke trajecten en (2) het (op het juiste moment) VERBINDEN van hen met andere ondersteunende actoren door hen te koppelen aan mentoren, coaches en ondersteunende organisaties, en ook door hun profielen beschikbaar te stellen voor geïnteresseerde werkgevers.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="336 1294 834 1787"> </div> <div data-bbox="858 1294 1348 1787"> </div> </div> <p>Het model maakt gebruik van een combinatie van drie ondersteunende instrumenten om dit proces te vergemakkelijken en te versnellen, namelijk: (1) mentoring naar werk, (2) loopbaancoaching, (3) netwerken naar werk. Op basis van de behoeften van de nieuwkomer helpt één/meer van deze instrumenten de nieuwkomer om een duurzaam pad naar een baan uit te stippelen en een baan te vinden. Het model wordt concreet geoperationaliseerd in de vorm van een digitaal platform en een gebruiksvriendelijke applicatie die door een admin-gebruiker wordt beheerd. In figuren wordt het 'modelconcept' voorgesteld met de elementen en wordt het 'versnelde integratiemodel' voorgesteld op een tijdlijn.</p>

Wat we bieden

Oekraïense vluchtelingen met een hoger opleidingsniveau vormen een perfecte doelgroep voor het All-in-one 4HER model en de outputs. Dit model kan Oekraïense nieuwkomers helpen informeren over de Belgische arbeidsmarkt en hen in contact brengen met de ondersteunende actoren, waaronder coaches, mentors en andere ondersteunende organisaties.

Het kan hen helpen een duurzaam pad uit te stippelen naar een baan met de nodige informatie en begeleiding via een combinatie van loopbaancoaching, mentoring en networking. Het kan Oekraïense vluchtelingen in contact brengen met geregistreerde vrijwillige mentoren en coaches. Het kan hen helpen om toegang te krijgen tot verschillende studie- en arbeidsmogelijkheden, en hun profielen beschikbaar maken voor geïnteresseerde werkgevers in Vlaanderen. Sommige werkgevers ondersteunen het platform al met hun programma's voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, waaronder vrijwilligersmentorschap en groeps-/individuele coaching.

In een vervolgproject ontwikkelt Supermentor (ESF-Vlaanderen) een blended online training voor vrijwillige mentoren die werkzoekenden met een migrantenachtergrond ondersteunen. Na afronding kan de training mentoren, coaches en organisaties ondersteunen die de integratie van Oekraïense vluchtelingen ondersteunen.

Het ondersteuningsmechanisme begint met de registratie van de vluchteling op het digitale platform of de applicatie. Als tweede stap worden de geregistreerden door de platformadmin gecontacteerd voor een intakesessie waarbij de basisinformatie en behoeften van de mentee beter worden begrepen. De volgende stap is om de vluchteling, op basis van de behoeften, te matchen met een vrijwillige mentor, coach, ondersteunende organisatie of rechtstreeks met de werkgever. Het ondersteuningsproces kan 4 tot 6 maanden duren voor elke vluchteling.

What we nodig hebben

- Vertaling van de informatie op het digitale platform naar het Oekraïens als extra taal
- Vertaalondersteuning voor individueel contact en ondersteuning waar nodig voor vluchtelingen zonder Engelse, Nederlandse taalvaardigheid
- Het mobiliseren van meer vrijwillige coaches en mentoren in aanvulling op de huidige geregistreerde coaches en mentoren
- Training van mentoren en coaches (Dit kan ondersteund worden door het Supermentor project)
- Meer werkgevers op het platform krijgen die nieuwkomers in dienst willen nemen

5. Aanbevelingen

Hoewel Vlaanderen de voorbije tien jaar ervaring heeft opgedaan met de integratie van vluchtelingen, zal de integratie van Oekraïense vluchtelingen nog een grote uitdaging vormen voor de regionale en lokale overheden. In deze beleidsnota richten we ons op het vergemakkelijken en versnellen van hun vroegtijdige integratie (oriëntatie) en hun integratie op de arbeidsmarkt. Op basis van twee verschillende modellen en instrumenten die ontwikkeld en getest zijn in door de EU en de Vlaamse overheid gefinancierde projecten, bieden we oplossingen en aanbevelingen voor beleidsimplementatie aan de Vlaamse en andere Europese regionale en lokale overheden.

Oriëntatie van Oekraïense vluchtelingen

- Het mobiliseren van vrijwilligers, met name via duo-projecten, is succesvol gebleken bij de integratie. Projecten zoals ORIENT8 bieden gebruiksklare oplossingen.
- Taalvaardigheid is van cruciaal belang voor een succesvolle integratie. Daarom is het beschikbaar stellen van intensieve cursussen Nederlands (idealiter van A0 tot B2 in één jaar, in combinatie met een beroepsopleiding) voor hoogopgeleide Oekraïners een must.

- Inhoud die voor Oekraïense nieuwkomers wordt ontwikkeld, moet in hun taal zijn naast de lokale taal (Nederlands). Dit is van cruciaal belang voor het succes van integratieactiviteiten in een vroeg stadium.
- Het mobiliseren van non-profit organisaties die werkzaam zijn in de integratiesector kan de taken verlichten waar overheidsinstanties zich momenteel mee bezighouden.
- Het mobiliseren van de Oekraïense diaspora, het zoveel mogelijk bespoedigen van de mobilisatie via het corps diplomatique van Oekraïne (ook belangrijk voor de screening) is een krachtvermeerderaar.
- Speciale aandacht is vereist voor de behoeften van kinderen. Het meest veeleisend is hun onderwijs. Opvangonderwijs voor anderstalige kinderen (Onthaalonderwijs voor Anderstalige Kinderen - OKAN) kan worden versterkt door buddying (sociaal mentoring), met name met de hulp van de Oekraïense diaspora.
- PTSS / Geestelijke gezondheidszorgondersteuning in alle fasen van de integratie zal nodig zijn.
- Bereid de Vlaamse gemeenschap via een gerichte informatiecampagne voor op het feit dat een groot deel van de Oekraïners, althans voorlopig, niet naar hun land zal kunnen terugkeren.

Integratie op de Vlaamse arbeidsmarkt

- Het All-in-one 4HER-model kan worden gebruikt als aanvullend instrument voor de integratie van Oekraïense vluchtelingen op de arbeidsmarkt, als aanvulling op de steun die door de overheidsinstanties wordt gegeven. Vrijwilligersondersteuning en het netwerk van maatschappelijke organisaties hebben een groot potentieel om dit proces te vergemakkelijken.
- Het model kan worden gebruikt door lokale initiatieven afzonderlijk, door maatschappelijke organisaties die de capaciteit hebben om vrijwillige mentoren en coaches te mobiliseren en lokale werkgevers in het netwerk op te nemen die vluchtelingen willen ondersteunen (met inbegrip van organisaties die programma's voor maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben).
- Vertaling van de informatie op het digitale platform en de applicatie naar het Oekraïens als extra taal zal bijdragen tot het platform. Anderzijds zou Oekraïense tolkondersteuning voor individueel contact en ondersteuning waar nodig voor vluchtelingen zonder Engelse, Nederlandse taalvaardigheden nuttig zijn.
- Het mobiliseren van meer vrijwillige coaches en mentoren naast de huidige geregistreerde coaches en mentoren zou van grote waarde zijn. Vervolgens zou er behoefte zijn aan training van deze mentoren en coaches voor effectieve ondersteuning. Dit kan worden georganiseerd als onderdeel van het [Supermentor-project](#) (ESF), dat gericht is op de opleiding van vrijwillige mentoren en mentorprogramma's ter ondersteuning van werkzoekenden met een migrantenachtergrond bij het vinden van een baan.
- Het zou ook van grote waarde zijn om meer werkgevers die nieuwkomers in dienst willen nemen op het platform en in het netwerk te krijgen. Het beleid van bedrijven en werkgevers inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen kan in dit opzicht nuttig zijn. Dit kan zorgen voor meer steun van werkgevers.

Referenties

CGRA/CGVS (March 2022). Figures. Retrieved on 4 April 2022 from <https://www.cgrs.be/en/figures>

EUAA (2022). Rapid response by EU+ countries to address the needs of displaced people from Ukraine. Retrieved on 1 April 2022 from <https://euaa.europa.eu/publications/rapid-response-eu-countries-address-needs-displaced-people-ukraine-0>

European Commission (18 March 2022). Ukraine refugees: Operational guidelines to support Member States in applying the Temporary Protection Directive. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_1727

European Commission (8 March 2022). European solidarity with refugees and those fleeing war in Ukraine. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/com_2022_107_1_en_act_part1_v4.pdf

Hoffman, M. (18 March 2022). Getting Ukrainian refugees into work: The importance of early competence checks. ICMPD. Retrieved from <https://www.icmpd.org/blog/2022/getting-ukrainian-refugees-into-work-the-importance-of-early-competence-checks>

Knack (2022). Live Oorlog in Oekraïne. Retrieved on 5 april 2022 from <https://www.knack.be/nieuws/wereld/oorlog-in-oekraïne-vooruitgang-in-gesprekken-rusland-gaat-aanvallen-rond-kiev-fundamenteel-terugschroeven/live-normal-1837557.html>

Mouton, A. (24 March 2022). Vluchtelingen zullen krapte op arbeidsmarkt niet oplossen, *Trends*. Retrieved on 3 April 2022 from <https://trends.knack.be/economie/beleid/vluchtelingen-zullen-krapte-op-arbeidsmarkt-niet-oplossen/article-longread-1849501.html>

UNHCR (2022). Operational data portal: Ukraine refugee station. Retrieved on 6 April 2022 from <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>

Yilmaz, F. & Aktas, F. (2021). Labour Market Integration Challenges of Highly Educated Refugees in Flanders, *Horizon Insights*, 4(2), 1-10. <https://doi.org/10.31175/hi.2021.02.01>

Yilmaz, F., Van den Berckt, I. & De Winter, H. (2021). Versnelde Integratie van Hoogopgeleide Vluchtelingen (HER) en Anderstaligen (HOA) op de Vlaamse Arbeidsmarkt: Handboek voor integratie ondersteuners. Beyond the Horizon, Brussels.

Dankwoord

We willen graag de organisaties, beoefenaars en vrijwilligers bedanken die hebben bijgedragen aan ons werk door hun ervaringen, opvattingen en inzichten te delen, namelijk Promote Ukraine, Acerta, partnerorganisaties van de projecten: All-in-one4HER, Supermentor en ORIENT8.

Deze beleidsnota is gefinancierd door de Europese Unie AMIF en ESF Vlaanderen.

Disclaimer and Other Legal Information

The views and opinions expressed in this paper are those of the author(s) and do not necessarily reflect the official policy or position of Beyond the Horizon ISSG. Assumptions made in the analyses are not reflective of the position of any entity other than the author(s).

Beyond the Horizon ISSG - 2022

**BEYOND
THE HORIZON**

@BehorizonOrg

Beyond the Horizon ISSG

@BehorizonOrg

Beyond the Horizon

